Шедяков Володимир Євгенович
доктор соціологічних наук, кандидат економічних наук
незалежний дослідник
Україна

РОЗШИРЕННЯ ОСНОВ СТРАТЕГІЇ ВІДРОДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ

Органічний стрижень стратеги відродження та розвитку під час переходу до суспільства пізнання – гіперіндустріалізація при науково-освітньо-виробничих комплексах як опорних точках. Але підйом масової творчої активності передбачає створення маси малих проектів та розширення комплексу основ: морально-духовних, соціокультурних, політико-економічних, техніко-технологічних – для «втягування» в стратегію населення, «щоб кожен знайшов собі місце до душі та здібностей». Отже, оптимізація підтримки та здійснення нагальних реформ передбачає ретельне врахування глобальних, регіональних та національних умов трансформацій як умову поширення соціально-економічної бази відродження та розвитку, її конструктивного структурування, налаштування та зміцнення [1-5].

Віддзеркалення характеру та вектора об'єктивно обумовлених трансформацій – необхідність сприйняття та використання логіки історії. Досягнення моральної, культурної, політико-ідеологічної зрілості критичною масою людей – умова успішного переходу та використання часу зміни епох. Пріоритетом є не глобальні зв'язки, а внутрішній розвиток по всьому діапазону вимірів життя. Навпаки, інтеграція повноцінна за її підпорядкуванні цілям внутрішнього розвитку, передусім, – підвищення рівня «людського фактора». Безумовно, ступінь свободи при прийнятті та реалізації рішень для маріонеткових режимів «бананових республік» помітно нижчий від середнього. Імітаційність інститутів при нав'язуванні чужих структур державного будівництва дозволяє приховувати під їх покровом відмінний від декларованого зміст, розширюючи площу «карнавальності» соціально-політичних практик, що впроваджуються. Яскраві відмінності характеризують і стратегію буферних зон протистоянь [6-10].

Тим часом, співвідношення можливостей та ризиків, горизонтів та меж здійснення стратегії, тактики та оператики перетворень рухоме. В цілому, очевидно, конкретна ситуація помітно коригує можливості щодо відображення у стратегії умов та об'єктивних вимог епохи [11-14]. Те, що поки не пізнано, не пояснено і не вивчено досконало, теж часом може бути ефективно використано, наприклад, за принципом «чорної скриньки». Історичний розвиток суспільного відтворення життєдіяльності долає колишні форми, включаючи в себе «у знятому вигляді» основи, що купуються в рамках колишніх моделей. Так, цивілізація, що базується на домінанті матеріальної організації та самозростанні вартості та потребує екстенсивної експансії капіталу на нові ринки, підштовхуючи зсув до трансформації провідних моделей зростання та їх дрейфу до нових світових центрів, досягла своїх меж, позначених падінням позичкового відсотка та прибутковості. За час панування економіки капіталу історична поляризація світу досягла неймовірних розмірів та стала багаторівневою. Наприклад, протистояння «суспільства надспоживання» та територій, де населення відчуває голод та спрагу доповнюється різким розшаруванням суспільства навіть усередині привілейованих регіонів. Тим часом, розтин закритих раніше товариств та нагнітання світовими ЗМІ стандартів консьюмеризму, масова зміна споживчих товарів під істерію нових хвиль моди забезпечувала колишню організаційну форму останнім резервом.

Справедливий устрій суспільства як відповідне уявленню про належне входить до факторів зміцнення передумов розвитку [15-22]. Народна моральність фіксується уявленнями про належне: справедливе, красиве, істинне. Продуктивний стан соціальних відносин у суспільстві знань передбачає наявність морального кістяка. Його значення, нормативна та регулююча соціальні відносини роль зростає при трансформаціях парадигмального рівня та в ситуаціях, близьких до інституційної невизначеності. Відповідно, можливість формування свого інформаційного простору за збереження плюралізму думок і свободи друку (включаючи опозиційну) – суттєвий чинник суверенітету, міцності безпеки та розвитку [23-28]. Зокрема, формування нової впорядкованості відносин між культурно-цивілізаційними світами: без привілеїв одного з них, на рівних – передбачає захист від зовнішнього нав'язування рішень та забезпечення внутрішнього джерела легітимації влади. Величезний консолідуючий вплив надає уміння взаємодіяти з альтернативними підходами і стратегій, що відрізняються іншим перевагою. Суспільні норми, закріплені традиціями, тривалий час визначали ставлення до варіантів та рис минулого, сьогодення та майбутнього. Отже і сьогодні рух у напрямі культурно-релігійної свободи та захисту відповідних прав населення – умова розширення засад розвитку [29-35]. Крім того, механізми та соціальні технології «м’якої» влади часто базуються на фундаментальних рівнях людської особистості, що відкриває додаткові можливості та ліквідує певні обмеження в продуктивній роботі з реальністю при організації міжсистемних інформаційних потоків. Причому при вкрай інтенсивних і насичених інформаційних потоках головною проблемою роботи з ними стає відбір потрібного та якісного серед інформаційного шуму. Тут має місце своєрідне «обертання основи»: якщо інструментальні цінності формуються інтересами й потребами людини, то фундаментальні – самі їх формують. Інакше кажучи, і на досить динамічному актуальному «побутовому» рівні світосприйняття відкриваються так звані додаткові ніші впливу на людину. Це поширює можливості боротьби не стільки силової, фізичної, скільки за свідомість та підсвідомість, дає змогу не перемагати шляхом ліквідації, а робити привабливою для бажану поведінку. Основи інформаційної безпеки змінюють діапазон ефективних чинників і ресурсів та ідеології й дедалі більше використовують невичерпний потенціал міфічних та фольклорних конструкцій, зокрема який пов’язаний зі здатністю поєднувати корпоративні інтереси із загальними, і, таким чином, служити ефективним засобом реалізації намірів певних верств. Подібність механізмів ідеології й міфології пояснюється змістом першої як системи ідей, що відповідає ціннісним орієнтаціям відповідної людської спільноти.

Актуалізація полілогу як простору гіперконкуренції вносить нові акценти у здійснення партнерства та змагання культурно-цивілізаційних світів, зміщуючи можливості та ризики їхньої життєдіяльності. Здійснення, сприйняття та інтерпретація суспільного розвитку та безпеки історичні. Як відомо, у кожної епохи свої норми та форми виходу за них (як у моральне, так і в аморальне, як у героїчне, так і в низовинне): різні умови потребують різних рис. Відповідно мінливий вектор тиску суспільного середовища. Здатність до стійкості та зміни культурно-цивілізаційних світів багато в чому визначається сплетеністю (зокрема, під впливом історичного досвіду, соціокультурної спадщини та ментальних матриць народу) об'єктивних та суб'єктивних факторів структурування, що формують різноякісні зворотні зв'язки та відношення до творчості (індивідуальної та масової), управління, etc. Гнучкість структур негативного та позитивного зворотного зв'язку дозволяє і гасити шкідливі імпульси, і посилювати корисні, виливаючись у вдосконалення самої міри розвитку, вирощуючи суб'єктність у рефлексивність і дозволяючи множити конкретні переваги співвідношення циклічно повторюваного та унікально невідтворюваного. Розширення засади відродження культурно-цивілізаційного світу – фактор протистояння гібридної агресії. Разом з тим, зміцнення власних традицій та вміння вдягнути їх у відповідні епосі форми дозволяє ефективно долати загрози керованого

хаосу середовища, здійснювати асиметричну відповідь на історичні виклики різного порядку; все сприймаючи, зовсім не на все реагувати [36-43].

Таким чином, внутрішні та зовнішні обставини, об'єктивні та суб'єктивні фактори, закономірні та випадкові аспекти історичного процесу вимагають свого творчого відображення у стратегії розширення ресурсно-методологічних баз підтримки відродження та розвитку культурно-цивілізаційного світу. «Інформаційний вибух» надав нові медіа-можливості здійснення впливу на соціальному рівні та в соціокультурній сфері, у зміщенні балансу раціональних та ірраціональних факторів емоційного та інтелектуального збудження та у формуванні уявлень. Відповідно, неодмінний елемент основи конкурентоспроможності – організаційно-управлінська ефективність, та її передумова – інформаційне забезпечення. Вочевидь, приймаючи організаційно-управлінське рішення, людина має вміти керуватися не локальними питаннями, а системним баченням. При цьому ті, хто заради своєї особистої вигоди готові на все, рідко готові підкорятися ширшим інтересам соціального партнерства. Необхідність спиратися як на оптимізацію власного колективу, так і зовнішніх командних та індивідуальних зв'язків (конкурентних/змагальних та партнерських/коопераційних) віддзеркалюється в управлінських контурах самоврядування та координації. Ситуація гіперконкуренції високих швидкостей висуває на передній план питання «тайм менеджменту», оптимізації використання часового параметра – за рахунок як техніко-технологічного, так і людського фактора виробництва, тобто насамперед цифрової комп'ютерно-програмної та психологічної (соціально-психологічної та індивідуально-психологічної) складових організаційної діяльності. Програмне забезпечення інформаційного обслуговування діяльності та комплексна схильність до участі в інформаційно-аналітичному циклі – найважливіші передумови розвитку. Самозахист культурно-цивілізаційних світів базується на особливостях їх суспільної психології та ідеології, колективного несвідомого і народних ментальних матриць, що вирощують із ціннісно-смислових комплексів нові форми традиційних засад і дозволяють опановувати вітчизняні та зовнішні досягнення в контрманіпулюванні. Причому сенси життєдіяльності: людської та культурно-цивілізаційних світів – визначають спрямованість, темпи, форми та черговість трансформації їх конкретних характеристик, але самі проявляють себе як бік ціннісного сприйняття навколишнього світу.

Список використаних джерел:

1. Luttwak E.N. Strategy: The Logic of War and Peace, Revised and Enlarged Edition. Harvard University Press, Belknap Press, 2001. 320 p. DOI https://doi.org/10.2307/j.ctv1c7zfsc
2. Свечин А.А Стратегия. Искусство политики и войны. М.: Вече, 2021. 400 с.
3. Месснер Е.Э. Всемирная мятежевойна. М.; Жуковский: Кучково поле, 2004. 512 с.
4. Шедяков В.Є. Боротьба смислів і протистояння стратегій: регіонально-цивілізаційний вимір. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 31-42.
5. Shedyakov V. Organization of scientific creativity in the strategy of hyperindustrialization. *Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries.* Riga: Baltija Publishing, 2021. P. 77-99. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-151-0-21
6. Shedyakov V. Future-diagnostics: real sovereignty and political-economic efficiency. *Strategic imperatives of economic systems management in the context of global transformations* / ed. by M. Bezpartochnyi, V. Riashchenko, N. Linde. Riga: IE of the Latvian Academy of Sciences, 2021. P. 37-48.
7. Shedyakov V. Socio-economic development strategies' selection: opportunities and limitations. *Economic development strategies: micro, macro and mesoeconomic levels* / ed. by R. Bendaravičienė, K. Shaposhnykov. Kaunas – Riga: Baltija Publishing, 2021. Part 1. P. 174-186. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-191-6-12
8. Shedyakov V. Catharsis and socio-economic development: actualization of opportunities. *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime* / ed. by D. Nascimento, G. Starchenko. University of Coimbra, Portugal – Chernihiv: REICST, 2022. P. 234-242. DOI https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-03-01

9. Shedyakov V. Strategy of changes: challenges, measurements, priorities. *Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension* / ed. by M. Bezpartochnyi. Sofia: St. Grigorii Bogoslov, 2019. Vol. 2. P. 51-62. DOI https://doi.org/10.6084/m9.figshare.11839233.v1
10. Shedyakov V. Post-globality as a changing of condition of international and domestic opportunities and threats. *Current issues of security management during martial law*. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2022. P. 46-57. DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.7231597
11. Шедяков В.Є. Управління суспільними процесами: методологічні можливості й обмеження. *Соціальна психологія*. 2013. № 55. С. 157-165.
12. Шедяков В.Є. Організація асиметричних впливів інформаційних систем. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2010. № 2. С. 71-75.
13. Шедяков В.Є. Стратегические трансформации методологий социального управления в осуществлении общественных интересов культурно-цивилизационного мира. *Гілея*. 2013. № 76 (9). С. 190-194.
14. Шедяков В.Е. Создание привлекательных условий жизни и благоприятных для творчества предпосылок – цель и условие долгосрочного эндогенного социально-экономического развития при формировании «умного общества». *The Development of International Competitiveness: State, Region, Enterprise*: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Lisbon, 2016. Part II. P. 34-36.
15. Шедяков В.Е. Сравнение с представлением о должном как основание для оценки действительности. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2018. № 21. С. 125-130.
16. Шедяков В.Е. Терпимость к иначемыслию – условие развития. *Розвиток сучасного суспільства в умовах глобальної нестабільності*: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса, 2018. С. 79-85.
17. Шедяков В.Е. Личность-семья-общество: новые грани свободы и ответственности. *Personality, family and society*: Proceed. of Intern. Scient.-Pract. Conf. Shumen, 2017. P. 129-131.
18. Шедяков В.Е. Прекариат и особенности активизации экономического потенциала в умном обществе. *Актуальні питання розвитку економіки в сучасних умовах:* Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Одеса, 2016. С. 69-72.
19. Шедяков В.Е. Социальная справедливость как фактор стратегической конкуренции. *Рухе*s. 2016. № 1. С. 75-84.
20. Шедяков В.Е. Развитие социальной справедливости: место социетального управления. *Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences*: Proceed. of Intern. Scient.-Pract. Conf. Kielce, 2016. P. 144-147.
21. Shedyakov V. Justice in the development of the cultural and civilizational world. *Relevant Issues of the Development of Science in Central and Eastern European Countries*: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Riga, 2019. P. 163-165. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-588-11-2
22. Шедяков В.Е. Справедливость в организации международной жизни: постглобальные акценты. *Virtus.* 2019. Issue 36. Sept. P. 206-210.
23. Шедяков В.Е. Обеспечение национальных интересов при постглобальном изменении формата международного мироустройства. *Political science, philosophy, history and sociology: development areas and trends in Ukraine and EU*: Proceed. of Intern. Scient. and Pract. Conf. Wloclawek, 2020. P. 149-152. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-588-91-4-41
24. Шедяков В.Е. Мозговые центры как драйверы в подготовке и осуществлении стратегии перемен. *Суспільні науки: історія, сучасність, майбутнє*: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2018. С. 35-41.
25. Шедяков В.Є. Інформаційна взаємодія в контексті логіки процесів соціогенезу. *Нова парадигма*. 2014. № 123. С. 50-67.
26. Шедяков В.Е. Социальный уровень информационного влияния: стратегическая культура и управленческие композиции. *Social sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium*. Riga: Baltija Publishing, 2018. С. 157-174.
27. Шедяков В. Соціальний рівень психологічного забезпечення інформаційного впливу. *Соціальна психологія*. 2013. № 56. С. 177-188.
28. Шедяков В.Е. Формирование умного общества и расширение оснований контрманипулятивных практик. *Час вибору: виклики інформаційної епохи* / заг. ред. О.А. Івакіна, Д.В. Яковлева. Одеса: Гельветика, 2016. С. 196-216.
29. Бейкер Г.П., Хакер П.М.С. Скептицизм, правила и язык. М.: РООИ Реабилитация, 2008. 240 с.

30. Шедяков В.Е. Активизация социально-экономических ресурсов обеспечения общественного согласия в решении стратегических созидательных задач. *Інституціалізація як фактор забезпечення розвитку системи інвестиційно-інноваційної безпеки України* / заг. ред. О.Л. Гальцової. Запоріжжя: Гельветика, 2019. С. 242-261.
31. Shedyakov V. Consolidation without suppression of alternatives: recourse and methodological bases of management. *Transformation of economy, finance and management in modern conditions /* ed. by A. Pawlik, K. Shaposhnykov. Kielce – Riga: Baltija Publishing, 2022. P. 236-256. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-220
32. Шедяков В.Е. Иное всегда дано. *Бизнес Информ*. 1995. № 3-4. С. 8.
33. Шедяков В.Е. Язык как среда социокультурных коммуникаций и средство управления. *Вплив суспільних наук на процес розвитку суспільства: можливе та реальне*: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2018. С. 34-39.
34. Шедяков В.Е. Учёт языковой среды реализации смыслов в системе социальной работы как фактор совершенствования PR-отношений. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. № 16. С. 161-164.
35. Шедяков В.Е. Возвышающая социокультурная среда – признак развивающегося общества. *Місце суспільних наук у системі сучасного гуманітарного знання XXI століття*: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2017. С. 37-41.
36. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. СПб.: Университетская кн., 2001. 416 с.
37. Спикмэн Н., Шмитт К. «Новая Атлантида». Геополитика Запада на суше и на море. М.: Родина, 2022. 224 с.
38. Barnet R. J. Roots of War: The Men and Institutions behind U.S. foreign policy. N.Y. Penguin Books, 1972. 368 p.
39. Месснер Е.Э. Хочешь мира, победи мятежевойну! Творческое наследие Е.Э. Месснера. М.: Военный университет; Русский путь, 2005. 696 с.
40. Радика Десаи. Геополитическая экономия: после американской гегемонии, глобализации и империи. М.: ИНИР им. С.Ю. Витте, 2020. 328 с.
41. Shedyakov V. Integration of environmentally friendly reproduction into a rural lifestyle is a condition for the productivity of a new social-economic structure of post-globality. *Food security: modern challenges and mechanisms to ensure*. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2023. P. 38-50. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.7859053
42. Шедяков В.Е. Мягкое управление в разрешении экономических противоречий. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 30. С. 224-228. DOI https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-30-43
43. Шедяков В.Е. Мягкое управление несистемной социокультурной целостностью. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 3 (65). Ч. 1. С. 60-65.